

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

1999

Julkaistu Helsingissä 15 päivänä huhtikuuta 1999

N:o 487—492

SISÄLLYS

N:o		Sivu
487	Laki toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta	1185
488	Laki lääketieteellisestä tutkimuksesta	1190
489	Laki potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 6 ja 9 §:n muuttamisesta	1196
490	Valtioneuvoston päätös hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä	1197
491	Maa- ja metsätalousministeriön päätös metsänviljelyaineiston kaupasta annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen muuttamisesta	1198
492	Maa- ja metsätalousministeriön ilmoitus eräistä päätöksistä	1200

N:o 487

Laki

toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

Annettu Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi 13 päivänä elokuuta 1976 annetun lain (693/1976) 5 §:n 4 momentti ja 16 §,
sellaisena kuin niistä on 5 §:n 4 momentti laissa 765/1994,
muutetaan 2 §:n 5 kohta, 3 §:n 2 kohta, 6 §:n 3 ja 4 momentti, 7 §, 12 §:n 4 ja 5 kohta, 13 §:n 2 momentti, 14, 17 ja 20 §, 21 §:n 2 ja 5 momentti, 7 luvun otsikko, 23 §:n johdantokappale ja 1 kohta, 24 §, 27 §:n 2 momentti, 9 luvun otsikko, 28 §, 31 §:n 3—5 momentti ja 32 §:n 3 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 5 kohta sekä 6 §:n 3 ja 4 momentti laissa 953/1992, 7 § osaksi viimeksi mainitussa laissa, 12 §:n 4 ja 5 kohta, 13 §:n 2 momentti, 31 §:n 3—5 momentti ja 32 §:n 3 momentti mainitussa laissa 765/1994, 14, 17 ja 20 § osaksi viimeksi mainitussa laissa ja laissa 1148/1994, 21 §:n 2 ja 5 momentti viimeksi mainitussa laissa, 23 §:n johdantokappale laissa 768/1992 ja 27 §:n 2 momentti laissa 1037/1987, sekä
lisätään 10 §:ään, sellaisena kuin se on mainitussa laissa 765/1994, uusi 2 ja 3 momentti sekä lakiin uusi 10 a ja 11 a §, 12 §:ään, sellaisena kuin se on viimeksi mainitussa laissa, uusi 6 kohta ja lakiin uusi 30 a §, seuraavasti:

2 §
Tässä laissa tarkoitetaan:

5) *tupakkajäljitelmällä* muodoltaan tupak-

katuotetta tai tupakointivälinettä läheisesti muistuttavaa, tupakkaa tai sen vastiketta sisältämätöntä tuotetta;

HE 82/1998
StVM 38/1998
SuVM 4/1998 ja 4a/1998
EV 275/1998

3 §

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, on:

2) tupakan vastikkeeseen, tupakkatuotteen, tupakointivälineeseen ja tupakkajäljelmään sovellettava, mitä kuluttajan turvaamisesta ala-arvoisten tuotteiden myynniltä ja siitä johtuvilta taloudellisilta tappioilta säädetään; sekä

6 §

Savukkeiden valmistajan tai maahantuojan tulee kerran vuodessa ilmoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle elinkeinotoiminnassa myytävänä olevien savukkeiden terva- ja nikotiinipitoisuudet.

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat säännökset 3 momentissa säädetyn ilmoituksen tekemisestä sekä niistä menetelmistä, joilla savukkeiden tervan ja nikotiinin määrät tulee mitata.

7 §

Tupakkatuotteen valmistajan tai maahantuojan on ennen tupakkatuotteen elinkeinotoiminnassa tapahtuvaa myyntiä tai muuta luovuttamista merkittävä tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen varoitukset tupakan aiheuttamista terveyshaitoista sekä savukkeesta poltettaessa syntyvän tervan ja nikotiinin määrät siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään.

Asianomainen ministeriö voi antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetuista vähittäismyyntipakkauksiin tehtävistä merkinnöistä.

Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkaukseen tulevista valmisteverotukseen liittyvistä merkinnöistä on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

Asetuksella voidaan säätää, että myös tupakointivälineen myynnissä tai muussa luovutuksessa on soveltuvin osin noudatettava mitä tupakkatuotteesta edellä tässä pykälässä säädetään.

Tämän pykälän sekä 5 ja 6 §:n säännökset eivät koske maastavietävää tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä eivätkä tupakkatuotteiden tai tupakointivälineiden myyntiä ammatteisessa kansainvälisessä liikenteessä olevassa vesi- tai ilma-aluksessa myytäväksi taikka niiden myyntiä tällaisessa aluksessa tai lentoasemalla sijaitsevassa verottomien tavaroiden myymälässä.

10 §

Tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä myyvän elinkeinonharjoittajan tulee kustannuksellaan laatia ja toteuttaa omavalvontasuunnitelma, jolla estetään tupakkatuotteen tai tupakointivälineen luovuttaminen kahdeksatoista vuotta nuoremmalle henkilölle.

Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat säännökset omavalvontasuunnitelman laatimisesta, sisällöstä ja toteuttamisesta.

10 a §

Suussa käytettävää tupakkaa ei saa elinkeinotoiminnassa maahantuoda, myydä tai muutoin luovuttaa.

Tullihuutokaupalla ei saa myydä tupakkatuotteita.

11 a §

Ympäristön tupakansavu on syöpävaarallinen aine, jolta suojaamiseen työssä noudatetaan työturvallisuuslakia (299/1958) ja sen nojalla annettuja säädöksiä ja määräyksiä, jollei tästä laista muuta johdu.

12 §

Tupakointi on kielletty:

- 4) yleisten kulkuneuvojen sisätiloissa;
- 5) työyhteisöjen yhteisissä ja yleisissä sekä asiakkaille tarkoitetuissa sisätiloissa; sekä
- 6) ravintolan ja muun ravitsemisliikkeen baaritiskillä ja pelitilassa, jollei kyseisessä tilassa työskentelevien työntekijöiden altistumista tupakansavulle voida muuten estää.

13 §

Edellä 12 §:n 2 ja 5 kohdassa säädetystä poiketen tupakointi voidaan sallia hotellin ja muun majoitusliikkeen asiakkaiden majoitushuoneissa sekä ravintolassa ja muussa ravitsemisliikkeessä, jonka tarjoilutila on alle 50 m². Tätä suuremmasta tarjoilutilasta voidaan varata tupakoiville enintään 50 prosenttia. Tällöin on kuitenkin huolehdittava, ettei tupakansavu pääse kulkeutumaan sille alueelle, jolla tupakointi on kielletty. Samassa hotelli- ja ravintolakokonaisuudessa samanaikaisesti avoinna olevat ravintolatilat katsotaan yhdeksi ravintolaksi. Tarjoilutilalla tarkoitetaan aluetta, joka on varattu tarjolla olevan ruuan tai juoman nauttimiseen.

14 §

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen yleinen johto ja ohjaus kuuluu asianomaiselle ministeriölle ja valvonta sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ohjaa lääninhallituksia niille tämän lain perusteella kuuluvien tehtävien hoitamisessa. Tuotevalvontakeskus valvoo tupakkatuotteiden koostumusta ja laadunvalvontaa sekä myyntiä ja mainontaa koskevien 5—9 §:n säännösten noudattamista.

Lääninhallitus ohjaa kuntia tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten toimeenpanossa läänin alueella.

Kunta valvoo alueellaan tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista. Kunnan alueella tämän lain mukaisista tehtävistä huolehtii kunnan määräämä toimielin. Kunnanvaltuusto voi päättää, että toimielin voi siirtää toimivaltaansa viranhaltijalle. Kunnan tämän lain nojalla järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annettua lakia (733/1992), jollei lailla toisin säädetä.

Jollei tässä laissa säädetä toisin, tupakoinnin kieltämistä ja sen rajoittamista koskevien 12 §:n 5 kohdan ja 13 §:n 3 momentin säännösten noudattamista työyhteisöissä valvovat työsuojeluviranomaiset siten kuin siitä säädetään työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetussa laissa (131/1973).

Tulli valvoo tämän lain 10 a §:n 1 momentissa tarkoitetun maahantuontikiellon noudattamista.

Tämän lain 12 §:n 3 kohdan noudattamista yleisissä tilaisuuksissa valvoo poliisi.

17 §

Kunnan tulee omasta aloitteestaan tai tehtyjen ilmoitusten perusteella suorittaa tupakkatuotteiden varastointi- ja myyntipaikkojen tarkastuksia sekä valvoa tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden myyntiä, sitä koskevaa omavalvontaa, tupakkatuotteiden, tupakointivälineiden ja tupakkajäljitelmiä mainontaa ja muuta myyminenestämistoimintaa samoin kuin tupakointikieltojen ja -rajoitusten noudattamista toimialueellaan.

Jos tarkastuksessa tai muutoin havaitaan säännösten tai määräysten vastaista toimintaa, kunnan tulee kieltää säännösten tai määräysten vastainen toiminta sekä asettaa mää-

räaika, jonka kuluessa tällainen toiminta on lopetettava.

Jollei korjausta ole tapahtunut asetetussa määräajassa taikka jos kiellossa mainittua säännösten vastaista menettelyä on jatkettu tai jos se on uudistettu asetetun määräajan jälkeen, kunnan on ilmoitettava asiasta:

1) viralliselle syyttäjälle, jos kysymys on 10 tai 11 §:n, 12 §:n 1—4 kohdan taikka 13 §:n 1 tai 2 momentin säännösten vastaisesta menettelystä; sekä

2) sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskukselle, kun kysymys on 5—7 §:n säännösten vastaisen tupakkatuotteen tai tupakointivälineen elinkeinotoiminnassa tapahtuvasta myynnistä tai muusta luovuttamisesta taikka muusta näiden säännösten vastaisesta menettelystä tai kun kysymys on 8 ja 9 §:n säännöksissä kielletystä mainonta- ja myyminenestämistoimesta.

20 §

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus voi 18 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 19 §:ssä säädetyistä kielloista päättäessään velvoittaa kiellon saaneen suorittamaan asetetussa määräajassa ja tuotevalvontakeskuksen määräämällä tavalla oikaisutoimen, jos sitä säännösten vastaisesta menettelystä aiheutuvien ilmeisten haittojen vuoksi on pidettävä tarpeellisena.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus tai kunta voi tehostaa tämän lain säännösten perusteella antamaansa kieltoa tai määrääystä uhkasakolla tai uhalla, että asetetun määräajan jälkeen tekemättä jätetty toimipide teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Tämän lain säännösten perusteella asetettuun uhkasakkoon ja teettämisuhkaan sovelletaan, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään, jollei tässä laissa toisin säädetä.

21 §

Kunnan tai sen 14 §:n 4 momentissa säädetyin viranhaltijan 1 momentissa tarkoitettuna asiassa kiellon noudattamisen tehosteeksi asettamaan uhkasakkoa tai teettämisuhkaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Se, jolle uhkasakko tai teettämisuhka on asetettu, voi saattaa asian hakeuksella sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen käsiteltäväksi 14 päivän kuluessa ohjeiden tiedoksi saamisesta. Tuotevalvontakeskuksen päätöksen saanut asian-

osainen voi saattaa asian edelleen markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi siten kuin tästä säädetään 3 momentissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen 5 ja 6 §:n sekä kunnan 10, 11 ja 12 §:n tai 13 §:n 1 momentin säännösten vastaisesti toimineelle asettaman uhkasakon tuomitsee ja teettämisuhan määrää täytäntöönpantavaksi uhkasakon tai teettämisuhan asettajan hakemuksesta lääninoikeus.

7 luku

Tutkimus, seuranta ja toiminta tupakoinnin vähentämiseksi

23 §

Asianomaisen ministeriön ja sen alaisen lääninhallituksen tulee:

1) huolehtia valtakunnallisesta ja alueellisesta toiminnasta tupakoinnin vähentämiseksi;

24 §

Kunta huolehtii paikallisesta toiminnasta tupakoinnin vähentämiseksi.

Kunnan tulee huolehtia siitä, että 23 §:ssä tarkoitettua aineistoa on tarpeellisessa määrin sen toiminta-alueen kansalaisjärjestöjen ja oppilaitosten sekä muidenkin aineistoa tarvitsevien saatavissa.

27 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua määrärahaa käytetään tupakoinnin ehkäisytyöhön, terveyskasvatukseen sekä 7 luvussa tarkoitettuun ja terveyskasvatusta tukevaan tutkimukseen, seurantaan ja toimintaan tupakoinnin vähentämiseksi asianomaisen ministeriön vuosittain vahvistaman käyttösuunnitelman mukaisesti. Käyttösuunnitelman valmistelussa ja toimeenpanossa voidaan käyttää hyväksi asianomaisen hallinnonalan viranomaisia ja laitoksia sekä muuta alan asiantuntemusta.

9 luku

Tarkastus- ja tiedonsaantioikeus sekä virka-apu

28 §

Tämän lain 14 §:ssä tarkoitettulla vi-

ranomaisella on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten oikeus:

1) päästä tarkastamaan tupakkatuotteiden ja tupakointivälineiden valmistus-, pakkaus-, varastointi- ja myyntipaikan tiloja ja toimintaa sekä valvonnassa tarvittavia asiakirjoja;

2) ottaa ja saada asianomaisen tuotteen valmistajalta, maahantuojalta ja myyjältä tutkimuksia varten tupakasta, tupakan vastikkeista, tupakkatuotteista ja tupakointivälineistä korvauksetta näytteitä; sekä

3) saada korvauksetta käyttöönsä tarvittavat tiedot, selvitykset, asiakirjat ja muu aineisto.

Jollei 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja näytteitä, tietoja, selvityksiä, asiakirjoja ja muuta aineistoa anneta asetetussa määräajassa, 14 §:ssä tarkoitettu viranomaislainen voi velvoittaa antamaan ne sakon uhalla.

Uhkasakon tuomitsee yleinen tuomioistuin 14 §:ssä tarkoitettuna viranomaisena vaatimuksesta.

30 a §

Tämän lain 14 §:ssä tarkoitettulla viranomaisella on oikeus saada muilta viranomaisilta virka-apua tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi ja täytäntöönpanomiseksi.

31 §

Joka 10 a §:n vastaisesti elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa suussa käytettävää tupakkaa taikka sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen tai kunnan antaman kiellon vastaisesti edelleen elinkeinotoiminnassa myy tai muuten luovuttaa tupakkatuotteita tai tupakointivälineitä 6 §:n 2 tai 3 momentin taikka 7 §:n 1 tai 2 momentin säännösten vastaisesti, on tuomittava *tupakkalain vastaisen tuotteen myymisestä* sakkoon.

Joka elinkeinotoiminnassa toistuvasti vastoin kunnan antamaa kieltoa rikkoo 10 tai 11 §:n säännöksiä, on tuomittava *tupakan myyntirikkomuksesta* sakkoon.

Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen 1—3 momentissa säädetystä teosta, lukuun ottamatta suussa käytettävän tupakan myyntiä tai muuta luovutusta elinkeinotoiminnassa, vain sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskuksen ilmoituksesta ja 4 mo-

mentissa säädetyistä teosta vain kunnan ilmoituksesta.

32 §

Virallinen syyttäjä saa nostaa syytteen 1 momentissa tarkoitettua teosta vain yleisen kulkuneuvon, asianomaisen sisätilan ja ulkoalueen haltijan, yleisen tilaisuuden järjestäjän tai näiden edustajan taikka poliisin ilmoituksesta sekä 2 momentissa tarkoitettua teosta vain kunnan ilmoituksesta.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2000. Lain 11 a § tulee kuitenkin voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2000.

Sen estämättä, mitä 13 §:n 2 momentissa säädetään ravintolan ja muun ravitsemisliik-

keen tarjoilutilojen varaamisesta tupakoiville, voidaan tarjoilutiloista varata tupakoiville enintään 70 prosenttia ja pinta-alaltaan alle 100 m²:n tarjoilutila kokonaan 1 päivään heinäkuuta 2001.

Jos tämän lain voimaan tullessa käytössä olevassa ravintolassa ja muussa ravitsemisliikkeessä toteutetut yksinkertaiset rakenteelliset ja ilmanvaihtoon liittyvät toimet eivät riittävästi estä tupakansavun kulkeutumista alueelle, jolla tupakointi on kielletty, voidaan tarpeellisia, merkittäviä kustannuksia aiheuttavia rakenteellisia ja ilmanvaihtoa parantavia muutoksia toteuttaa 13 §:n 2 momentin estämättä 1 päivään heinäkuuta 2003.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 1999

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

N:o 488

L a k i**lääketieteellisestä tutkimuksesta**

Annettu Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämä laki koskee ihmiseen sekä ihmisen alkioon ja sikiöön kohdistuvaa lääketieteellistä tutkimusta siltä osin kuin siitä ei lailla toisin säädetä.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *lääketieteellisellä tutkimuksella* sellaista tutkimusta, jossa puututaan ihmisen tai ihmisen alkion taikka sikiön koskemattomuuteen ja jonka tarkoituksena on lisätä tietoa sairauksien syistä, oireista, diagnostiikasta, hoidosta, ehkäisystä tai tautien olemuksesta yleensä;

2) *alkiolla* hedelmöityksen tuloksena syntynyttä elävää solujoukkoa, joka ei ole kiinnittynyt naisen elimistöön; ja

3) *sikiöllä* naisen elimistöön kiinnittynyttä elävää alkiota.

3 §

Lääketieteellisen tutkimuksen yleiset edellytykset

Lääketieteellisessä tutkimuksessa tulee

kunnioittaa ihmisarvon loukkaamattomuuden periaatetta.

Ennen tässä laissa tarkoitettuun tutkimukseen ryhtymistä on tutkimussuunnitelmasta saatava eettisen toimikunnan myönteinen lausunto.

Jos tutkija muuttaa tutkimussuunnitelmaansa, hänen on ilmoitettava muutoksesta eettiselle toimikunnalle, jonka on tarvittaessa annettava tutkimuksesta uusi lausunto.

Jos eettisen toimikunnan lausunto on kielteinen, tutkija voi saattaa asian uudelleen eettisen toimikunnan käsiteltäväksi. Eettisen toimikunnan tulee tällöin pyytää asiasta valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan asianomaisen jaoston lausunto.

2 luku

Ihmiseen kohdistuva lääketieteellinen tutkimus

4 §

Hyötyjen ja haittojen vertailu

Lääketieteellisessä tutkimuksessa tutkittavan etu ja hyvinvointi on aina asetettava tieteen ja yhteiskunnan etujen edelle. Tutkittavalle mahdollisesti aiheutuvat riskit ja haitat on pyrittävä ehkäisemään.

Tutkittavan saa asettaa alttiiksi vain sellaisille toimenpiteille, joista odotettavissa oleva terveydellinen tai tieteellinen hyöty on selvästi suurempi kuin tutkittavalle mahdollisesti aiheutuvat riskit ja haitat.

5 §

Tutkimuksesta vastaava henkilö

Lääketieteelliseen tutkimukseen saa ryhtyä vain, kun tutkimuksesta vastaa lääkäri tai hammaslääkäri, jolla on asianmukainen ammatillinen ja tieteellinen pätevyys.

Tutkimuksesta vastaavan henkilön on huolehdittava siitä, että tutkimusta varten on käytettävissä pätevä henkilökunta, riittävät välineet ja laitteet ja että tutkimus voidaan muutoinkin suorittaa turvallisissa olosuhteissa. Hänen on myös varmistettava, että tämän lain säännökset, tutkittavan asemaa koskevat kansainväliset velvoitteet sekä tutkimusta koskevat määräykset ja ohjeet otetaan huomioon tutkimusta tehtäessä.

Tutkimuksesta vastaavan henkilön on keskeytettävä tutkimus heti, kun tutkittavan turvallisuus sitä edellyttää.

6 §

Tutkittavan suostumus

Ihmiseen kohdistuvaa lääketieteellistä tutkimusta ei saa suorittaa ilman tutkittavan kirjallista, tietoon perustuvaa suostumusta. Tästä voidaan poiketa, jos suostumusta ei asian kiireellisyyden ja potilaan terveydentilan vuoksi voida saada ja toimenpiteestä on odotettavissa välitöntä hyötyä potilaan terveydelle.

Tutkittavalle on annettava riittävä selvitys hänen oikeuksistaan, tutkimuksen tarkoituksesta, luonteesta ja siinä käytettävistä menetelmistä. Hänelle on myös annettava riittävä selvitys mahdollisista riskeistä ja haitoista. Selvitys on annettava siten, että tutkittava pystyy päättämään suostumuksestaan tietoisena tutkimukseen liittyvistä, hänen päätöksentekoonsa vaikuttavista seikoista.

Tutkittavalla on oikeus peruuttaa suostumuksensa milloin tahansa ennen tutkimuksen päättymistä. Hänelle on annettava tieto tästä oikeudesta ennen tutkimuksen aloittamista.

Suostumusasiakirjan sisällöstä säädetään tarkemmin asetuksella.

7 §

Vajaakykyinen tutkittavana

Henkilö, joka ei mielenterveyden häiriön, kehitysvammaisuuden tai muun vastaavan

syyn vuoksi kykene pätevästi antamaan suostumustaan tutkimukseen, voi olla tutkittavana vain, jos samoja tieteellisiä tuloksia ei voida saavuttaa muilla tutkittavilla ja jos tutkimuksesta on vain vähäinen vahingon vaara tai rasitus tutkittavalle.

Lisäksi edellytetään, että:

1) tutkimuksesta on odotettavissa suoraa hyötyä hänen terveydelleen; tai

2) tutkimuksesta on odotettavissa erityistä hyötyä iältään tai terveydentilaltaan samaan ryhmään kuuluvien henkilöiden terveydelle.

Edellä tarkoitettu vajaakykyinen saa olla tutkittavana 1 ja 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vain, jos hänen lähiomaisensa tai muu läheinen taikka hänen laillinen edustajansa on antanut siihen kirjallisen suostumuksensa sen jälkeen, kun suostumuksen antamiseen oikeutetulle on annettu 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvitys. Suostumuksen peruuttamiseen sovelletaan vastaavasti, mitä 6 §:n 3 momentissa säädetään.

Jos vajaakykyinen vastustaa tutkimustoimenpidettä, sitä ei saa hänelle suorittaa.

8 §

Alaikäinen tutkittavana

Alaikäinen saa olla tutkittavana vain, jos samoja tieteellisiä tuloksia ei voida saavuttaa muilla tutkittavilla ja jos tutkimuksesta on vain vähäinen vahingon vaara tai rasitus alaikäiselle.

Lisäksi edellytetään, että:

1) tutkimuksesta on odotettavissa suoraa hyötyä hänen terveydelleen; tai

2) tutkimuksesta on odotettavissa erityistä hyötyä iältään tai terveydentilaltaan samaan ryhmään kuuluvien henkilöiden terveydelle.

Jos alaikäinen on täyttänyt 15 vuotta ja ikäänsä, kehitystasoonsa, sairauden ja tutkimuksen laatuun nähden kykenee ymmärtämään tutkimustoimenpiteen merkityksen ja kysymys on tutkimuksesta, josta on odotettavissa suoraa hyötyä hänen terveydelleen, riittää siihen hänen tietoon perustuva kirjallinen suostumuksensa. Tällöinkin huoltajalle on ilmoitettava asiasta. Muussa tapauksessa alaikäinen saa olla tutkittavana vain, jos hänen huoltajansa tai muu laillinen edustajansa on antanut siihen kirjallisen suostumuksensa sen jälkeen, kun suostumuksen antamiseen oikeutetulle on annettu 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvitys. Suostumuksen peruutta-

miseen sovelletaan vastaavasti, mitä 6 §:n 3 momentissa säädetään.

Jos alaikäinen, joka 3 momentin mukaan ei voi olla tutkittavana ilman huoltajansa tai muun laillisen edustajan suostumusta, kykenee ymmärtämään häneen kohdistuvan tutkimustoimenpiteen merkityksen, edellytetään siihen lisäksi hänen kirjallista suostumustaan.

Jos alaikäinen tutkittava vastustaa tutkimustoimenpidettä, on hänen mielipidettään hänen ikänsä ja kehitystasonsa huomioon ottaen noudatettava.

9 §

Raskaana oleva tai imettävä nainen tutkittavana

Raskaana oleva tai imettävä nainen saa olla tutkittavana vain, jos samoja tieteellisiä tuloksia ei voida saavuttaa muilla tutkittavilla ja:

1) tutkimuksesta on odotettavissa suoraa hyötyä naisen tai syntyvän lapsen terveydelle; tai

2) tutkimuksesta on odotettavissa hyötyä hänen sukulaisensa terveydelle taikka raskaana oleville tai imettäville naisille taikka sikiöille, vastasyntyneille tai imeväisikäisille lapsille.

10 §

Vanki tutkittavana

Vanki saa olla tutkittavana vain milloin tutkimuksesta on odotettavissa suoraa hyötyä hänen terveydelleen tai hyötyä hänen sukulaisensa tai muiden vankien terveydelle.

3 luku

Alkio- ja sikiötutkimus

11 §

Alkiotutkimuksen edellytykset

Naisen elimistön ulkopuolella olevaan alkioon kohdistuvaa tutkimusta saa tehdä vain niissä laitoksissa, jotka ovat saaneet siihen luvan terveydenhuollon oikeusturvakeskuksetta. Luvan myöntämisen edellytyksistä säädetään tarkemmin asetuksella.

Tällaiseen alkioon kohdistuva lääketieteellinen tutkimus on sallittu vain, jos alkion muodostumisesta ei ole kulunut enempää kuin 14 vuorokautta. Aikaa, jonka alkio on ollut syväjäädetyttynä, ei oteta huomioon määräaikaa laskettaessa.

12 §

Suostumus alkiotutkimukseen

Naisen elimistön ulkopuolella olevaan alkioon kohdistuvaan tutkimukseen ei saa ryhtyä ilman sukusolujen luovuttajien kirjallista suostumusta. Luovuttajille on annettava 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu selvitys. Suostumuksen peruuttamiseen sovelletaan vastaavasti, mitä 6 §:n 3 momentissa säädetään.

Luovutetuista sukusoluista aikaansaatu alkioita ei saa käyttää tutkimukseen sen jälkeen, kun suostumuksen peruutus on vastaanotettu.

Naisen elimistössä olevan alkion tutkimukseen ei saa ryhtyä ilman hänen kirjallista suostumustaan.

13 §

Alkiotutkimuksen rajoitukset

Alkioiden tuottaminen yksinomaan tutkimustarkoituksiin on kielletty.

Tutkimukseen käytettyä alkioita ei saa siirtää ihmisen elimistöön eikä sitä saa pitää elossa enempää kuin 14 vuorokautta alkion muodostumisesta, lukuun ottamatta aikaa, jonka alkio on ollut syväjäädetyttynä.

Tutkimukseen saa käyttää enintään 15 vuotta varastoituja alkioita, minkä jälkeen alkio on hävitettävä.

14 §

Suostumus sikiötutkimukseen

Sikiöön kohdistuvaan tutkimukseen ei saa ryhtyä ilman raskaana olevan naisen kirjallista suostumusta.

Suostumusmenettelyä ja tutkittavaa koskevista edellytyksistä on soveltuvin osin voimassa, mitä 6—10 §:ssä säädetään.

15 §

Kielletyt tutkimukset

Alkiotutkimus ja sukusolujen tutkimus, joiden tarkoituksena on kehittää menetelmiä periytyvien ominaisuuksien muuttamiseksi, on kielletty, jollei kysymyksessä ole tutkimus periytyvän vaikean sairauden parantamiseksi tai ehkäisemiseksi.

4 luku

Eettiset toimikunnat

16 §

Perustaminen

Sairaanhoidopiirillä on oltava vähintään yksi eettinen toimikunta. Toimikunnat voivat olla myös yhteisiä.

17 §

Tehtävät

Eettisen toimikunnan tehtävänä on arvioida ennakolta tutkimushankkeet ja antaa niistä lausunto. Hankkeen käsittelee se eettinen toimikunta, jonka alueella tutkimuksesta vastaava henkilö toimii tai jonka alueella tutkimus on pääasiassa tarkoitettu suorittamaan. Toimikunnan on lausunnossaan esitettävä perusteltu näkemys siitä, onko tutkimus eettisesti hyväksyttävä.

Ne kliiniset lääketutkimukset, jotka edellyttävät kansallisen lausunnon antamista, käsitellään valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan asianomaisessa jaostossa, jollei jaosto ole antanut tätä tehtäväksi jollekin alueelliselle eettiselle toimikunnalle.

Eettisen toimikunnan on lausuntoaan varten selvitettävä, onko tutkimussuunnitelmassa otettu huomioon tämän lain säännökset, tietosuojasäännökset, tutkimuspotilaiden asemaa koskevat kansainväliset velvoitteet sekä lääketieteellistä tutkimusta koskevat määräykset ja ohjeet.

Eettisen toimikunnan tulee myös seurata ja ohjata tutkimuseettisten kysymysten käsittelyä alueellaan.

Lausunnoista perittävistä maksuista säädetään asianomaisen ministeriön päätöksellä.

18 §

Kokoonpano

Eettisessä toimikunnassa on oltava puheenjohtaja ja vähintään kuusi muuta jäsentä, joista yksi toimii varapuheenjohtajana. Heillä tulee olla tarvittava määrä varajäseniä.

Toimikunnassa on oltava edustettuna lääketieteen lisäksi muita ammattialoja. Vähintään kahden jäsenistä on oltava maallikkojäseniä.

Lausunnosta päätettäessä tulee päätöksentekoon osallistua toimikunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet muista jäsenistä, kuitenkin vähintään neljä muuta jäsentä. Lausunnosta päätettäessä jäsenistä ainakin yhden on oltava maallikkojäsen ja ainakin kahden tutkimusyksikön ulkopuolisia henkilöitä.

19 §

Jäsenen esteellisyys

Eettisen toimikunnan jäsenen esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) virkamiehen esteellisyydestä säädetään.

20 §

Ilmoitusvelvollisuus

Eettisen toimikunnan perustamisesta, kokoonpanosta ja sen muuttumisesta, toimikunnan yhteystiedoista sekä toimikunnan lakauttamisesta on sairaanhoidopiirin tehtävä ilmoitus lääninhallitukselle, joka pitää näiden ilmoitusten perusteella rekisteriä eettisistä toimikunnista alueellaan.

5 luku

Erinäiset säännökset

21 §

Tutkittavalle suoritettavat korvaukset

Tutkittavalle, hänen huoltajalleen, lähiomaiselleen, muulle läheiselle tai hänen lailliselle edustajalleen ei saa suorittaa tutkimukseen osallistumisesta palkkiota. Tutkimuksesta aiheutuvista kustannuksista ja ansionmenetyksestä sekä muusta haitasta voi-

daan heille kuitenkin suorittaa kohtuullinen korvaus.

Korvausten perusteet määrää asianomainen ministeriö.

22 §

Luvan valvonta ja peruuttaminen

Terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi peruuttaa 11 §:ssä tarkoitetun luvan, jos tutkimustoiminnassa ei noudateta voimassa olevia säännöksiä tai määräyksiä. Jos toiminnassa esiintyy puutteita tai epäkohtia, terveydenhuollon oikeusturvakeskus voi määrätä toiminnan keskeytettäväksi, kunnes puutteet tai epäkohdat on korjattu, taikka peruuttaa annetun luvan.

Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksella on tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvontaa varten oikeus tarkastaa 11 §:ssä mainitun luvan saaneitten laitosten tiloja ja toimintaa sekä valvonnassa tarvittavia asiakirjoja.

23 §

Virkavastuu ja salassapito

Tutkimuksesta vastaava henkilö ja eettisen toimikunnan jäsen toimivat virkavastuulla.

Joka tämän lain mukaisia asioita käsiteltäessä on saanut tietoonsa tutkimussuunnitelmaa koskevia luottamuksellisia tietoja, tietoja toisen henkilön ominaisuuksista, terveydentilasta, henkilökohtaisista oloista tai taloudellisesta asemasta tai elinkeinonharjoittajan liike- tai ammattisalaisuuksia, ei saa sivulliselle ilmaista näin saamiaan tietoja.

24 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöpanosta annetaan tarvittaessa asetuksella.

Asianomainen ministeriö antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset ja ohjeet tutkimusasiakirjojen laatimisesta ja säilytyksestä sekä tutkittaville annettavista tiedoista.

6 luku

Rangaistussäännökset

25 §

Laiton alkioiden ja sulusolujen tutkimus

Joka ryhtyy ilman 11 §:ssä tarkoitettua lupaa taikka 11 ja 13 §:ssä säädettyjen rajoitusten vastaisesti alkio tutkimukseen tai 15 §:ssä tarkoitetun kiellon vastaisesti alkioiden tai sulusolujen tutkimukseen, on tuomittava *laittomasta alkioiden tai sulusolujen tutkimuksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

26 §

Laiton perimään puuttuminen

Joka ryhtyy tutkimukseen, jonka tarkoituksena on mahdollistaa

- 1) ihmisen toisintaminen,
- 2) ihmisen aikaansaaminen alkioita yhdistämällä,
- 3) ihmisen aikaansaaminen yhdistämällä ihmisen sulusoluja ja eläimen perintötekijöitä,

on tuomittava *laittomasta perimään puuttumisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

27 §

Lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain rikkominen

Joka ryhtyy lääketieteelliseen tutkimukseen

- 1) ilman 6—8, 12 tai 14 §:ssä tarkoitettua suostumusta,
- 2) 3 §:n vastaisesti ilman eettisen toimikunnan myönteistä lausuntoa,
- 3) 5—10 §:ssä säädettyjen edellytysten vastaisesti,

on tuomittava *lääketieteellisestä tutkimuksesta annetun lain rikkomisesta* sakkoon.

28 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 23 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun

5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

7 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 1999.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

30 §

Siirtymäsäännös

Tämän lain säännöksiä on soveltuvin osin

Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 1999

noudatettava lain voimaan tullessa vireillä oleviin tutkimushankkeisiin. Lain säännöksiä on myös sovellettava lain voimaan tullessa varastoituna oleviin ihmisestä otettuihin näytteisiin, sukusoluihin ja alkioihin.

Sairaanhoidopiirin, jossa harjoitetaan tässä laissa tarkoitettua tutkimusta, on tehtävä 20 §:ssä tarkoitettu ilmoitus kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Laitoksen, jossa lain voimaan tullessa tehdään 11 §:ssä tarkoitettua tutkimusta, on haettava terveydenhuollon oikeusturvakeskuksetta lupa toiminnalleen kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Toimintaa voidaan jatkaa hakemuksen ratkaisemiseen asti. Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen on ratkaistava lupahakemus vuoden kuluessa hakemuksen saapumisesta.

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

N:o 489

Laki**potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 6 ja 9 §:n muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 1999

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan potilaan asemasta ja oikeuksista 17 päivänä elokuuta 1992 annetun lain (785/1992) 9 §:n 1 ja 4 momentti ja
lisätään 6 §:ään uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, seuraavasti:

6 §

Potilaan itsemääräämisoikeus

Tapauksissa, joita 2 momentissa tarkoitetaan, tulee hoitoon saada potilaan laillisen edustajan taikka lähiomaisen tai muun läheisen suostumus. Laillisen edustajan, lähiomaisen ja muun läheisen tulee suostumusta antaessaan ottaa huomioon potilaan aiemmin ilmaiseva tahto tai, jos hoitotahtoa ei ole ilmaistu, hänen henkilökohtainen etunsa. Jos laillinen edustaja, lähiomainen tai muu läheinen kieltää hoidon antamisen tai hoitotoimenpiteen tekemisen potilaalle, potilasta on mahdollisuuksien mukaan hoidettava yhteisymmärryksessä suostumisesta kieltäytyvän henkilön kanssa muulla lääketieteellisesti hyväksyttävällä tavalla. Jos laillisen edustajan, lähiomaisen tai muun läheisen näkemykset hoidosta eroavat toisistaan, potilasta on hoidettava tavalla, jota voidaan pitää hänen henkilökohtaisen etunsa mukaisena.

9 §

Tiedonsaantioikeus ja toimivalta

Potilaan laillisella edustajalla taikka lähiomaisella tai muulla läheisellä on 6 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettussa tapauksessa oikeus saada kuulemista ja suostumuksen antamista varten tarpeelliset tiedot potilaan terveydentilasta.

Alaikäisen tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettun potilaan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei ole oikeutta kieltää potilaan henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi annettavaa tarpeellista hoitoa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 1999.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 9 päivänä huhtikuuta 1999

Tasavallan Presidentti**MARTTI AHTISAARI**Sosiaali- ja terveysministeri *Sinikka Mönkäre*

N:o 490

**Valtioneuvoston päätös
hallinto-oikeuksien tuomiopiireistä**

Annettu Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 1999

Valtioneuvosto on oikeusministeriön esittelystä 26 päivänä maaliskuuta 1999 annetun hallinto-oikeuslain (430/1999) 2 §:n nojalla päättänyt:

1 §

Hallinto-oikeuksien tuomiopiirit muodostuvat yhdestä tai useammasta maakuntajakolain (1159/1997) mukaisesta maakunnasta seuraavasti:

1) Helsingin hallinto-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan maakunnat.

2) Kouvolan hallinto-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Kymenlaakson, Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen maakunnat.

3) Turun hallinto-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Varsinais-Suomen ja Satakunnan maakunnat.

4) Hämeenlinnan hallinto-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Kanta-Hämeen, Pirkanmaan ja Keski-Suomen maakunnat.

5) Vaasan hallinto-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat.

6) Kuopion hallinto-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Etelä-Savon, Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnat.

7) Oulun hallinto-oikeuden tuomiopiiriin kuuluvat Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnat.

8) Rovaniemen hallinto-oikeuden tuomiopiiriin kuuluu Lapin maakunta.

2 §

Tämä päätös tulee voimaan 1 päivänä marraskuuta 1999.

Helsingissä 31 päivänä maaliskuuta 1999

Oikeusministeri *Jussi Järventaus*

Vanhempi hallitussihteeri Erja Hynninen

N:o 491

**Maa- ja metsätalousministeriön päätös
metsänviljelyaineiston kaupasta annetun maa- ja metsätalousministeriön päätöksen
muuttamisesta**

Annettu Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 1999

Maa- ja metsätalousministeriö on
muuttanut metsänviljelyaineiston kaupasta 23 päivänä joulukuuta 1992 annetun päätöksen (1533/1992) 5 §:n ja 11 §:n 1 ja 2 momentin seuraavasti:

5 §

Taimet kuuluvat luokkaan C1, jos ne on klooneittain monistettu testattujen klooniaineistojen luetteloon merkitystä kloonista tai kloonyhdistelmästä tai, haavan ja hybridihaavan ollessa kyseessä, kloonista. Kloonyhdistelmästä monistettuja taimia kaupattaessa saa yksittäisten kloonien osuuksien ero kaupan kohteena olevassa taimierässä olla enintään 10 prosenttiyksikköä.

Taimet kuuluvat luokkaan C2, jos ne on klooneittain monistettu alustavasti testattujen klooniaineistojen luetteloon merkitystä kloonyhdistelmästä tai, haavan ja hybridihaavan ollessa kyseessä, kloonista. Kloonyhdistelmästä monistettuja taimia kaupattaessa tulee taimierään sisältyä vähintään 90 prosenttia yhdistelmän klooneista ja yksittäisten kloonien osuuksien ero taimierässä saa olla enintään 5 prosenttiyksikköä.

Taimet kuuluvat luokkaan C3, jos ne on klooneittain monistettu valikoitujen klooniaineistojen luetteloon merkitystä kloonyhdistelmästä tai, haavan ja hybridihaavan ollessa kyseessä, kloonista. Kloonyhdistelmästä monistettuja taimia kaupattaessa tulee taimierään sisältyä vähintään 90 prosenttia yhdistelmän klooneista ja yksittäisten kloonien osuuksien ero taimierässä saa olla enintään 2 prosenttiyksikköä.

Taimet kuuluvat luokkaan C4, jos ne on

klooneittain monistettu erikoisklooniaineistojen luetteloon merkitystä kloonista tai kloonyhdistelmästä tai, haavan ja hybridihaavan ollessa kyseessä, kloonista.

Yksittäistä kloonია saa lisätä kotimaassa kaupattavaksi enintään 2 miljoonaa tainta. Alkuperäluokassa C3 enimmäislisäysmäärä on 100 000 tainta (haavalla ja hybridihaavalla 600 000 tainta), luokassa C2 700 000 tainta (haavalla ja hybridihaavalla 600 000 tainta) lisättynä luokassa C3 enimmäislisäysmäärästä käyttämättä jääneellä osuudella ja luokassa C1 1,2 miljoonaa tainta (haavalla ja hybridihaavalla 800 000 tainta) lisättynä luokissa C3 ja C2 enimmäislisäysmäärästä käyttämättä jääneellä osuudella.

Muut kuin 1—4 momenteissa tarkoitetut kasvullisesti monistetut taimet kuuluvat samaan alkuperäluokkaan kuin monistuksen lähtökohtana ollut aineisto.

11 §

Kuusen ja rauduskoivun ollessa kyseessä voidaan testattujen klooniaineistojen luetteloon merkitä joko yksittäinen klooni tai vähintään 4 kloonista muodostuva yhdistelmä, alustavasti testattujen klooniaineistojen luetteloon vähintään 11 kloonista muodostuva yhdistelmä ja valikoitujen klooniaineistojen luetteloon vähintään 33 kloonista muodostuva yhdistelmä. Haavan ja hybridihaavan ol-

lessa kyseessä voidaan testattujen, alustavasti testattujen ja valikoitujen luetteloihin merkitä vain yksittäisiä klooneja.

Erikoisklooniaiaineistojen luetteloön voidaan merkitä kuusen ja rauduskoivun yksittäinen kloonin tai klooniyhdistelmä ja, haavan tai

hybridahaavan ollessa kyseessä, yksittäinen kloonin.

—————
Tämä päätös tulee voimaan 15 päivänä huhtikuuta 1999.

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 1999

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Ylitarkastaja Hannu Kukkonen

N:o 492

**Maa- ja metsätalousministeriön ilmoitus
eräistä päätöksistä**

Annettu Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 1999

Maa- ja metsätalousministeriö ilmoittaa Suomen säädöskokoelmasta 17 päivänä lokakuuta 1980 annetun asetuksen (696/1980) 2 b §:n nojalla, sellaisena kuin se on 22 päivänä joulukuuta 1993 annetussa asetuksessa (1364/1993):

Maa- ja metsätalousministeriö on antanut seuraavan päätöksen:

Päätöksen nimike	MMM:n määräys- kokoelman n:o	antopäivä	voimaan- tulopäivä
MMMp naudanlihan merkitsemisestä	42/1999	12.4.1999	26.4.1999

Edellä mainittu päätös on julkaistu maa- ja metsätalousministeriön määräyskokoelmassa. Päätös on saatavissa maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskuksesta, osoite Liisankatu 8, PL 250, 00171 Helsinki, puh. (09) 134 211.

Helsingissä 12 päivänä huhtikuuta 1999

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*

Ylitarkastaja Mikko Lassila